

بررسی اثرات مالیاتی رسیدگی به تراکنش‌های بانکی بر حقوق صاحبان سهام، تولیدات شرکت و صنعت

دکتر مهرداد مهرکام^۱ ©

دانش آموخته دکترای تخصصی مدیریت دانشگاه علامه طباطبایی

دکتر فاطمه حصنی مقدم^۲

دانش آموخته دکترای تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران

(تاریخ دریافت: ۲۳ بهمن ۱۳۹۸؛ تاریخ پذیرش: ۹ تیر ۱۳۹۹)

هدف از پژوهش حاضر، بررسی اثرات مالیاتی رسیدگی به تراکنش‌های بانکی بر حقوق صاحبان سهام، تولیدات شرکت و صنعت می‌باشد. به علت بالا بودن نارضایتی از نحوه اجرای برخی از قوانین مالی و مالیاتی در کشور، لازم است که پیچیدگی‌های موجود در نحوه اجرای برخی از قوانین و دستورالعمل‌ها در نظام مالیاتی فعلی ساده سازی شود که این موضوع، نیازمند اصلاح برخی قوانین و دستورالعمل‌های مالیاتی است. برخی از مسائل عمده در اصلاح این قوانین و دستورالعمل‌ها عبارتند از: ساده سازی روش اجرای مالیات، کاهش هزینه مالیات و اعمال مالیات تک نرخی بر تراکنش‌های بانکی. پژوهش حاضر در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. از آنجا که در صورت‌های مالی، داده‌های آماری برای متغیرهای تحقیق به ویژه متغیرهای مستقل وجود ندارد، لذا برای گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه طراحی شده در اختیار ۶۰ نفر از سهامداران، مدیران و کارشناسان که به روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شده‌اند قرار داده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط معادلات ساختاری (SEM) انجام شد. نتایج به دست آمده مبین این مطلب بود که ساده سازی روش اجرای مالیات بر تراکنش‌های بانکی، کاهش هزینه مالیات بر تراکنش‌های بانکی و اعمال مالیات تک نرخی بر تراکنش‌های بانکی بر حقوق صاحبان سهام، تولیدات شرکت و تولیدات صنعت تاثیرگذار بوده و میزان این تاثیر در تمامی موارد گفته شده قابل توجه می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: مالیات بر تراکنش‌های بانکی، حقوق صاحبان سهام، تولیدات شرکت، تولیدات صنعت.

¹ mehrkam88@gmail.com

² internallauditor2017@gmail.com

مقدمه

مالیات از مباحث مهم و تاثیرگذار در اقتصاد اکثر کشورهاست. مالیات، ابزاری برای تامین بخشی از هزینه‌های جاری و عمرانی جوامع بوده و در اغلب کشورها این هزینه‌ها از طریق مالیات تامین می‌شود. مالیات، قیمت یا بهای خدمات دولت است که مردم می‌پردازند و دولت‌ها برای انجام وظایف خود نیازمند منابع درآمدی هستند [۷]. ساختار مالیاتی موثر و کارآمد برای افزایش درآمد، کاهش تحرک اقتصادی و ایجاد یک محیط اقتصادی رقابتی بسیار حائز اهمیت است [۱۰]. اهمیت مالیات به عنوان یک منبع عمده درآمد دولت بر کسی پوشیده نیست، بر این اساس حسابرسی مالیاتی، و توجه به اثربخشی، کارایی و صرفه اقتصادی فرآیند حسابرسی مالیاتی و نیز نقش و کفایت کنترل‌های داخلی در این خصوص، بدلیل پیچیده شدن محیط تجاری بیش از پیش حائز اهمیت است، استفاده از مدل حسابرسی ریسک، به عنوان راهکاری جهت حسابرسی مالیاتی مورد توجه قرار گرفته است [۲]. نقش مالیات عبارت است از دریافت قسمتی از دارایی افراد که از نظر اقتصادی توانمند هستند و توزیع این دارایی به افراد ناتوان. به تعبیری، با وصول منطقی مالیات و توزیع مناسب آن شکاف درآمدی بین گروه‌های درآمدی جامعه کمتر خواهد شد. بر همین اساس مالیات به مثابه ابزار تنظیم سیاست‌های مالی برای ایجاد تعادل مورد نظر در سطح کلان اقتصادی اهمیت می‌یابد به گونه‌ای که بتواند شرایط مناسب به منظور رشد و توسعه اقتصادی هماهنگ را فراهم آورد. بنابراین توسعه اقتصادی در هر جامعه‌ای تا حد زیادی به روش‌های اخذ مالیات، حجم مالیاتها، انواع مالیاتها و... بستگی دارد. همچنین دولت با مالیات ستانی و تقویت پایه‌های اخذ مالیات مستقیم و اصلاح ساختار اقتصادی و نیز با تقویت سهم بخش‌های مولد درآمدزا از کل تولید ناخالص ملی امکان بیشتری برای اخذ مالیات‌های مناسب بوجود می‌آورد و ضمن اثرات تعدیلی در توزیع درآمدها، اعتبارات بیشتری را برای بازتوزیع درآمد و نهایتاً کاستن از مشکلات قشر کم درآمد و ضعیف جامعه فراهم می‌کند. شرکت‌هایی که به دلیل عدم رعایت قوانین و مقررات از حسابرس خود اظهار نظر غیر مقبول دریافت نموده‌اند، احتمال اجتناب مالیاتی در آنها افزایش می‌یابد. از طرف دیگر اگر موسسه حسابرسی واحد مورد رسیدگی سازمان حسابرسی باشد به دلیل توجه سازمان حسابرسی به منافع دولت و همچنین حفظ اعتبار حرفه‌ای، اجتناب مالیاتی کاهش می‌یابد [۵].

مالیات یکی از موثرترین ابزارهای سیاست‌های مالی دولت است و بدون تردید مالیات و نظام مالیاتی نقش موثری در روند توسعه اقتصادی کشور دارد و می‌تواند به عنوان یکی از ابزارهای هدایت غیر مستقیم دولت از طریق تاثیر بر فعالیت‌های بنگاههای اقتصادی در سیاست‌گذاری‌های کلی کشور نقش کلیدی ایفا کند. مالیات یکی از مهمترین محورهای اجرای سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی با هدف تکیه مخارج دولت بر دریافت مالیات و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی می‌باشد. درخصوص رسیدگی به تراکنش‌های بانکی مشکوک باید گفت دسترسی به حساب‌ها در اجرای ماده ۲۹ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۱۹ قانون مالیات‌های مستقیم، اجرا می‌شود و رسیدگی به تراکنش‌های مشکوک بانکی، با موضوع سرکشی به حساب‌های بانکی و سپرده‌های مودیان بسیار متفاوت است. همچنین با بیان اینکه سازمان

امور مالیاتی تراکنش‌های بانکی را که نتیجه معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی باشد مورد رصد و بررسی قرار می‌دهد. براساس این بخشنامه، گردش حساب‌های مشکوکی که ناشی از فعالیت‌های اقتصادی نباشد و یا کتمان درآمدی صورت گرفته باشد، این نوع حساب‌ها بررسی می‌شود و اگر مشخص شود تراکنش انجام شده براساس پولی بوده که مشمول مالیات نمی‌شود مانند سهم‌الارث، اجاره ملک، طلب قبلی، دریافت تسهیلات و...، پرونده مورد نظر از فرایند بررسی‌ها خارج خواهد شد. کشف جرم‌های مالی مانند رشوه‌خواری، پولشویی، فساد مالی و مبارزه با فرار مالیاتی هدف اصلی از اجرای دستورالعمل رسیدگی به تراکنش‌های بانکی است.

بررسی حساب‌های بانکی که از سال‌ها قبل در دستور کار دولت قرار داشت، در دی ماه سال ۱۳۹۵ در آیین‌نامه اجرایی تبصره ۵ موضوع ماده ۱۶۹ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم قانونمند شد تا بر مبنای این آیین‌نامه تراکنش‌های بانکی بالای ۵۰۰ میلیون تومان توسط سازمان امور مالیاتی بررسی شود. ولی از همان زمان این طرح جدید با مخالفت‌ها و مقاومت‌های بسیاری مواجه شد. در یک طرف دینفعانی بودند که با سازوکارهای این بررسی مشکل داشتند و در سوی دیگر شبکه بانکی قرار داشت که ارائه اطلاعات بانکی مشتریان خود به سازمان مالیاتی را مغایر مصالح خود می‌دانست. نهایتاً سازمان امور مالیاتی کشور دستورالعمل تکمیلی درباره شیوه رسیدگی به تراکنش‌های بانکی مشکوک برای عملکرد سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۴ را ابلاغ کرد. بر پایه این دستورالعمل، چنانچه جمع بدهکار یا بستانکار مجموع حساب‌های بانکی اشخاص حقیقی در یک سال بیش از ۵۰ میلیارد ریال شود، دفتر بازرسی ویژه مبارزه با پولشویی و فرار مالیاتی موظف است به استعلام از بانک مرکزی، دریافت و ارسال اطلاعات تراکنش‌های مشکوک رسیده به اداره‌های کل امور مالیاتی اقدام کند. رسیدگی به اطلاعات تراکنش‌های بانکی واصله به ترتیبی که در این دستورالعمل بیان شده و در اجرای موضوع ماده ۲۹ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۱۹ قانون مالیات‌های مستقیم، توسط گروه یا گروه‌های رسیدگی مذکور انجام می‌شود. بر این اساس باید اطلاعات حساب‌ها با میزان کسب و کار و دارایی‌ها هم‌زمان مورد بررسی قرار گیرد تا اشخاص سودجو با استفاده از حساب‌های متعدد و با هویت‌های مختلف سازمان امور مالیاتی را به اشتباه نیندازند. اجرای قانون مسدود نمودن حساب‌های راکد و ایجاد محدودیت اختصاص یک نوع حساب انحصاری در یک بانک به هر شخص از دیگر اقداماتی است که سال‌ها منتظر اقدام بانک مرکزی و بانک‌های عامل زیر نظر این بانک است. این طرح می‌تواند در بلندمدت باعث شفافیت سیستم بانکی کشور شود، لازمه این موضوع احاطه کامل سازمان امور مالیاتی بر اطلاعات حساب‌های بانکی است. یکی از اهداف قانونگذار برای بررسی حساب‌های بانکی مقابله با فرار مالیاتی است [۹].

به علت بالا بودن نارضایتی از نحوه اجرای برخی از قوانین مالی و مالیاتی در کشور، لازم است که پیچیدگی در نحوه اجرای برخی قوانین و دستورالعمل‌ها در نظام مالیاتی فعلی ساده‌سازی شود که این موضوع نیازمند اصلاح برخی قوانین و دستورالعمل‌های مالیاتی است. مسائل عمده در اصلاح این قوانین و دستورالعمل‌ها عبارتند از: ساده‌سازی نحوه اجرای قوانین و دستورالعمل‌ها در نظام مالیاتی فعلی، کاهش هزینه مالیات و اعمال مالیات تک‌نرخ بر تراکنش‌های بانکی [۱۰].

با این مقدمه مقاله حاضر به تحلیل مالیات بر تراکنش‌های حسابهای بانکی بر حقوق صاحبان سهام، تولیدات شرکت و صنعت می‌پردازد. زیرا انتظار می‌رود اصلاح نظام مالیاتی موجب افزایش تاثیر این قوانین مالی و مالیاتی شده و در نهایت برای افراد، شرکت‌ها و صنعت بهینه‌تر باشد. در این مقاله، پس از بررسی ادبیات و پیشینه تحقیق، جامعه و نمونه آماری، روش پژوهش، یافته‌ها، نتیجه گیری و پیشنهادات ارائه شده است.

ادبیات و پیشینه تحقیق

مالیات بر حسب تعریف سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) پرداختی است الزامی و بلاعوض. مالیات ممکن است به شخص، مؤسسه، دارایی و غیره تعلق گیرد.

مالیات به مثابه یک نوع هزینه اجتماعی است که آحاد یک ملت در راستای بهره‌برداری از امکانات و منابع یک کشور موظفند آن را پرداخت نمایند تا توانایی‌های جایگزینی این امکانات و منابع فراهم شود مالیات در واقع انتقال بخشی از درآمدهای جامعه به دولت یا بخشی از سود فعالیت‌های اقتصادی است که نصیب دولت می‌گردد زیرا ابزار و امکانات دست یابی به درآمد و سودها را دولت فراهم ساخته است.

اقتصاددانان معمولاً از مالیات بر مصرف در مقابل مالیات بر درآمد حمایت می‌کنند، به عنوان مثال سیگار از جمله کالاهایی است که دولت‌ها برای جلوگیری از مصرف آن مالیات‌های سنگین بر آن وضع می‌کنند، یا مالیات بر مصرف گازوئیل. بر اساس گزارشی که بنیاد خیریه بلومبرگ به تازگی توسط رویترز منتشر کرده است، صنعت تنباکو ۱۰ درصد درآمدهای مالیاتی چین را به خود اختصاص داده، شرکت‌های دخانیات مانند فیلیپ موریس حدود ۶ میلیون اندونزیایی را تحت استخدام دارند و به تنهایی بیش از شش میلیارد دلار مالیات غیرمستقیم به صندوق دولت می‌پردازد. دولت‌ها برای جبران هزینه‌های خدماتی که به شهروندان انجام می‌دهند. از طریق وضع مالیاتی اقدام می‌نمایند و البته هدف از وضع مالیاتی برای اغلب کشورها جبران هزینه نیست زیرا از طریق مالیات نقدینگی دچار تغییرات می‌شود که بعد از جبران هزینه مهم‌ترین عامل وضع مالیاتی می‌باشد.

حقوق صاحبان سهام معرف علائق سهام‌داران و صاحبان اصلی شرکت، نسبت به خالص دارایی‌های شرکت است. حقوق صاحبان سهام، باقیمانده منافع مالکین شرکت را در دارایی‌های شرکت پس از کسر بدهی‌های آن شرکت، نشان می‌دهد. در یک شرکت سهامی، حقوق صاحبان سهام مواردی چون: سود و زیان انباشته، سرمایه و اندوخته‌های شرکت را شامل می‌شود.

تفاوت میان حسابداری مالی و حسابداری مالیاتی موجب اختلاف بین مبالغ سود قبل از مالیات می‌شود. در این مورد دو نوع تفاوت وجود دارد: تفاوت دائمی به علت اختلاف بین روش‌های محاسبه و تفاوت موقت به علت تفاوت زمان بندی و ارزشیابی. به این ترتیب این سوال مطرح می‌شود که: آیا لازم است مبالغ واقعی پرداخت مالیات به عنوان هزینه گزارش شود یا مانند سایر هزینه‌ها، تحقق هزینه مالیات به جای پرداخت واقعی آن ملاک قرار گیرد؟

سود گزارش شده حسابداری در مقایسه با سود درآمد مشمول مالیات تحت دو عنوان اصلی زیر طبقه‌بندی می‌شود:

۱. تفاوت دائمی

ناشی از اجرای مقررات خاص یا امتیازها و محدودیت‌هایی است که به دلایل اقتصادی، سیاسی یا اداری مورد توجه قرار گیرد و با شیوه محاسبه سود خالص حسابداری هیچ رابطه‌ای ندارد.

۲. تفاوت موقتی

الف: تفاوت ناشی از زمان منظور کردن اقلام بدهکار و بستانکار به حساب سود که همچنین آن را تفاوت میان دوره‌ای هم می‌نامند.

ب: تفاوت ناشی از کاربرد مبناهای متفاوت تعیین ارزش اقلام در محاسبه مالیات که آن را تفاوت در تعیین ارزش هم می‌نامند.

در مواردی که تفاوت بین سود مشمول مالیات و سود حسابداری مربوط به اختلاف‌های موقت است، هزینه مالیات (یا اثر معادل آن بر سود) را به عنوان سود گزارش شده قبل از مالیات ثبت و حسابی به نام تخصیص میان دوره‌ای مالیات ایجاد می‌شود. سودی که در دوره مالی جاری مشمول مالیات است اما در دوره‌های مالی بعدی شناسایی و گزارش می‌شود موجب انتقال هزینه مالیات به دوره‌های بعد می‌گردد و سودی که برای مقاصد حسابداری در دوره مالی جاری شناسایی اما در دوره‌های مالی بعد مشمول مالیات می‌شود موجب شناسایی هزینه مالیات در دوره جاری می‌گردد [۳].

[۱۱] در تحقیق خود نشان دادند که ساده سازی پیچیدگی در نظام مالیاتی فعلی، کاهش هزینه مالیات و اعمال مالیات تک نرخی یا به عبارت دیگر اصلاح نظام مالیاتی در تراکنش‌های بانکی بر افراد، شرکت‌ها و صنعت تاثیرگذار هستند. [۶] در تحقیق خود تاثیر مالیات معوق بر ارزش شرکت را مورد بررسی قرار دادند. نتایج یافته‌های آنها نشان می‌دهد که بین مالیات معوق دوره جاری با سود آوری و نرخ بازده سهام شرکت در دوره بعد رابطه مثبت و معناداری وجود دارد بطوری که شدت این رابطه برای شرکت‌ها دارای فرصت‌های سرمایه‌گذاری و محدودیت‌های مالی بالا، شدیدتر است. [۳] در تحقیقات خود تاثیر سپر مالیاتی بر ارزش شرکت را مورد بررسی قرار دادند. نتایج یافته‌های آنها نشان می‌دهد میزان واکنش سرمایه‌گذاران به سپر مالیاتی تا حد زیادی بستگی به نظام راهبری شرکت و محدودیت‌های مالی آن دارد. [۴] در تحقیق خود تاثیر گزارشگری مالیاتی بر شفافیت گزارشگری مالی را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های آنها نشان می‌دهد، بین گزارشگری مالیاتی و شفافیت گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد، به طوری که در صورت تهیه گزارشگری مالیاتی به ضمیمه گزارشگری مالی، تا حدود زیادی شفافیت گزارشگری مالی تامین خواهد شد. [۱] در تحقیقی با عنوان «مالیات و حسابداری»، ضمن اشاره به برخی از تعارضات موجود بین این دو، با تکیه بر برخی مواد قانونی و اصلاحیه‌ها، به بیان گوشه‌هایی از نشانه‌های تعامل و نزدیکی قانون مالیات‌ها و اصول حسابداری پرداخته است. [۳] در تحقیقی با عنوان «بررسی ضرورت افشای وجوه افتراق بین اطلاعات مالی تهیه شده بر مبنای استانداردهای حسابداری و اطلاعات مالی تهیه شده بر مبنای قانون مالیات‌های مستقیم» اطلاعات تهیه شده بر مبنای قانون مالیاتی را هدف

قرار داده و به این نتیجه رسید که گزارشگری مربوط به افشای وجه افتراق بین اطلاعات مالی بر مبنای استانداردهای حسابداری و بر مبنای قوانین مالیاتی با تصمیم گیری های اقتصادی مرتبط است. دربند ح تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۹۸، درخصوص شفافیت حسابها و تکالیف مالیاتی بانک مرکزی آمده است:

ح - به منظور افزایش شفافیت تراکنش های بانکی، مبارزه با پولشویی و جلوگیری از فرار مالیاتی:

۱. بانک مرکزی مجاز است ظرف مدت یک ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون حسابهای بانکی اشخاص حقیقی فاقد شماره ملی و افراد حقوقی فاقد شناسه ملی را مسدود کند.
۲. کلیه بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری موظفند براساس درخواست سازمان امور مالیاتی فهرست حسابهای بانکی و اطلاعات مربوط به کلیه تراکنش های بانکی (درون بانکی و بین بانکی) مؤدیان را به صورت ماهانه در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار دهند.
۳. بانک مرکزی با تصویب شورای پول و اعتبار، برای شفافیت تراکنش های بانکی به صورت یکسان یا متناسب با سطح فعالیت اشخاص حقیقی از نظر عملکرد مالی حد آستانه ای (سقفی) را تعیین کند و انتقال وجه با مبلغ بالاتر از حد آستانه (سقف) را برای اشخاص حقیقی از طریق کلیه تراکنش های بانکی (درون بانکی و بین بانکی) و سایر ابزارهای پرداخت، مشروط به درج «بابت» و در صورت نیاز به ارائه اسناد مثبت کند.

اشخاص حقیقی که از حساب بانکی خود استفاده تجاری می کنند می توانند با دریافت شناسه (کد) اقتصادی و اتصال حساب بانکی خود به شناسه (کد) اقتصادی، از شمول مفاد این جزء مستثنی شوند.

فرضیه ها و متغیرهای تحقیق

فرضیه های این تحقیق به صورت زیر است:

۱. ساده سازی روش اجرای مالیات بر تراکنش های بانکی بر حقوق صاحبان سهام تاثیرگذار است.
  ۲. کاهش هزینه مالیات تراکنش های بانکی بر حقوق صاحبان سهام تاثیرگذار است.
  ۳. اعمال مالیات تک نرخی تراکنش های بانکی بر حقوق صاحبان سهام تاثیرگذار است.
  ۴. ساده سازی روش اجرای مالیات بر تراکنش های بانکی بر تولیدات شرکت تاثیرگذار است.
  ۵. کاهش هزینه مالیات تراکنش های بانکی بر تولیدات شرکت تاثیرگذار است.
  ۶. اعمال مالیات تک نرخی تراکنش های بانکی بر تولیدات شرکت تاثیرگذار است.
  ۷. ساده سازی روش اجرای مالیات بر تراکنش های بانکی بر تولیدات صنعت تاثیرگذار است.
  ۸. کاهش هزینه مالیات تراکنش های بانکی بر تولیدات صنعت تاثیرگذار است.
  ۹. اعمال مالیات تک نرخی تراکنش های بانکی بر تولیدات صنعت تاثیرگذار است.
- بنابراین متغیرهای مستقل عبارتند از: ساده سازی روش اجرای مالیات بر تراکنش های بانکی، کاهش هزینه مالیات بر تراکنش های بانکی و اعمال مالیات تک نرخی بر تراکنش های بانکی. متغیرهای وابسته نیز عبارتند از: حقوق صاحبان سهام، تولیدات شرکت و تولیدات صنعت.

جامعه آماری و روش پژوهش

پژوهش حاضر در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. از آنجا که در صورت‌های مالی، داده‌های آماری برای متغیرهای تحقیق به ویژه متغیرهای مستقل وجود ندارد، لذا به منظور گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه طراحی شده در اختیار ۶۰ نفر از سهامداران، مدیران و کارشناسان که به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده‌اند قرار داده شد. نام شرکت‌ها و صنعت مربوط به آن و تعداد پاسخ دهندگان پرسشنامه در هر شرکت مطابق با جدول زیر است.

جدول ۱- نام شرکت‌ها و صنعت مربوط به آن و تعداد پاسخ دهندگان پرسشنامه در هر شرکت

تعداد پاسخ‌دهندگان پرسشنامه	شرکت	صنعت
۵	گروه مپنا	فنی و مهندسی
۲	مهرام	غذایی به جز قند و شکر
۳	نوش مازندران	غذایی به جز قند و شکر
۲	لبنیات پگاه	غذایی به جز قند و شکر
۱	پارس مینو	غذایی به جز قند و شکر
۳	بهنوش	غذایی به جز قند و شکر
۴	نفت پاسارگاد	فرآورده‌های نفتی
۴	پالایش نفت تهران	فرآورده‌های نفتی
۳	فروشگاه رفاه	خرده فروشی
۲	قند قزوین	قند و شکر
۳	کاشی نیلو	کاشی و سرامیک
۳	بهسرام	کاشی و سرامیک
۵	کارتن البرز	محصولات کاغذی
۱	فرآورده نسوز پارس	کانی غیرفلزی
۱	پارس سرام	کانی غیرفلزی
۱	هیپکو	ماشین آلات و تجهیزات
۲	صنایع نساجی ایران	ماشین آلات و تجهیزات
۵	پمپ ایران	ماشین آلات و تجهیزات
۱	سپنتا	فلزات اساسی
۱	سیمان تهران	سیمان، آهک، گچ
۲	ایران خودرو	خودرو و قطعات
۳	لامپ پارس شهاب	دستگاه‌های برقی
۲	کربن ایران	شیمیایی
۱	تهران دارو	دارویی

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه از طریق معادلات ساختاری (SEM) و نرم افزار AMOS انجام شده است.

در ابتدا آزمون خوبی برازش بررسی گردید. شاخص‌های خوبی برازش که در این پژوهش بررسی می‌شوند، عبارتند از: شاخص‌های GFI و AGFI. شاخص RMSEA، آماره کای‌دو، شاخص NFI و CFI. مقادیر به دست آمده این شاخص‌ها با استفاده از نرم افزار فوق به قرار جدول زیر است:

جدول ۲- بررسی خوبی برازش

شاخص	مقدار	نتیجه
GFI	۰/۹۹	تایید
AGFI	۰/۹۶	تایید
RMSEA	۰/۰۵	تایید
آماره کای‌دو	۳/۸۸۴	تایید
NFI	۰/۹۶	تایید
CFI	۰/۹۷	تایید

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، مقادیر شاخص‌های GFI و AGFI و NFI و CFI بالاتر از ۰/۹ به دست آمده است. بنابراین این شاخص‌ها برازش قابل قبول مدل را نشان می‌دهد. مقدار RMSEA برابر ۰/۰۵ است که حاکی از برازش قابل قبول مدل است. مقدار کای‌دو نیز برابر ۳/۸۸۴ و در سطح کوچکتر از $p < 0.1$ معنادار است. این آماره حاکی از این است که ماتریس واریانس-کوواریانس مشاهده شده و برآورد شده متفاوت هستند. این آماره متاثر از حجم نمونه است و غالباً از تفسیر مستقیم این آماره خودداری می‌شود. نسبت این آماره به درجه آزادی کوچکتر از ۳ است و برازش خوب مدل را نشان می‌دهد. همانگونه که از نتایج استنباط می‌شود تمامی شاخص ذکر شده تناسب مدل را تایید نمودند؛ بنابراین مدل ساختاری پژوهش به لحاظ شاخص‌های برازش مناسب است و تمامی عامل‌های مطرح شده می‌توانند در مدل ساختاری پژوهش مجتمع شوند.

تحلیل تاییدی

جدول زیر، بارهای عاملی و واریانس تبیین شده سوالات پرسشنامه به همراه سطح معناداری و آماره t را نشان می‌دهد.

جدول ۳- بارهای عاملی و واریانس تبیین شده و آماره t سوالات پرسشنامه

شماره سوال	بار عاملی (PC)	سطح معناداری	آماره t
۱	۰/۷۳	۰/۰۰	۵/۵۶
۲	۱/۶۶	۰/۰۰	۹/۳۲
۳	۱/۱۷	۰/۰۰	۹/۵۸
۴	۱/۲۶	۰/۰۰	۹/۸۹
۵	۰/۴	۰/۰۰	۵/۵۴
۶	۰/۸۱	۰/۰۰	۹/۶۹
۷	۰/۳۴	۰/۱۴	۱/۲۵
۸	۰/۶۰	۰/۰۰	۸/۴۵
۹	۰/۵۹	۰/۰۰	۷/۱۲
۱۰	۰/۷۳	۰/۰۰	۴/۱۴
۱۱	۰/۸۱	۰/۲۶	۰/۹۸
۱۲	۱/۲۱	۰/۰۰	۶/۳۲
۱۳	۰/۶۹	۰/۰۰	۵/۲۲
۱۴	۰/۸۱	۰/۰۰	۴/۳۶
۱۵	۰/۶۰	۰/۰۰	۹/۶۶
۱۶	۱/۰۰	۰/۰۰	۷/۲۳
۱۷	۰/۹۲	۰/۰۰	۷/۱۲
۱۸	۰/۴۸	۰/۰۰	۸/۱۴

همانطور که ملاحظه می‌شود سوال دوم بیشترین بار عاملی و برابر ۱/۶۶ بر روی سازه خود را دارد. همچنین آماره t بارهای عاملی سوالات ۷ و ۱۱ در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار نیستند. بارهای عاملی سایر سوالات در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این مقاله نشان داد؛ ساده سازی روش اجرای مالیات بر تراکنش‌های بانکی، کاهش هزینه مالیات بر تراکنش‌های بانکی و اعمال مالیات تک نرخی بر تراکنش‌های بانکی بر حقوق صاحبان سهام، تولیدات شرکت و تولیدات صنعت تاثیرگذارند و میزان این تاثیر در تمامی موارد گفته شده بالا می‌باشد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که اصلاح مالیاتی تراکنش‌های بانکی موضوعی ضروری به نظر می‌رسد. بدین معنا که افرادی که درآمد بالاتر دارند و حقوق و دستمزد آنها بالا است، باید مالیات ارزش افزوده بیشتری متحمل شوند؛ اما در مالیات تک نرخی، نرخ مالیات برای همه ثابت است. بدین ترتیب در اصلاح نظام مالیاتی تراکنش‌های بانکی، افرادی که حقوق و دستمزد بالاتری دارند در مقایسه با افرادی که حقوق و

دستمزد پایین‌تر دارند، مالیات کمتری می‌پردازند. بنابراین روشن است که اعمال مالیات تک‌نرخ موجب افزایش حقوق صاحبان سهام می‌شود. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت، اصلاح نظام مالیاتی تراکنش‌های بانکی از بسیاری محدودیت‌ها و چالش‌ها رنج می‌برد. زیرا این مالیات‌ها بیشتر بر افراد کم‌درآمد و طبقه متوسط تاثیر دارد و بر افراد پردرآمد جامعه تاثیر چندانی ندارد. اما از آنجا که اصلاح نظام مالیاتی موجب افزایش تولیدات شرکت و صنعت می‌شود، لذا می‌توان نتیجه گرفت که این اقدام می‌تواند موجب افزایش تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشور شود و در نهایت منجر به رشد و توسعه اقتصادی شود.

بنابراین پیشنهاد می‌شود اعمال اصلاح نظام مالیاتی تراکنش‌های بانکی بیشتر در جهت ساده‌سازی روش اجرای مالیات بر تراکنش‌های بانکی و کاهش هزینه مالیات بر تراکنش‌های بانکی باشد و از تک‌نرخ شدن مالیات خودداری شود، زیرا تک‌نرخ شدن مالیات منجر به ضعیف‌تر شدن قشر کم‌درآمد و افزایش درآمد افراد پردرآمد و در نهایت افزایش فاصله طبقاتی خواهد شد.

فهرست منابع

۱. جمشیدی فرد، سعید، (۱۳۸۸). "بررسی احکام مالیاتی پیشنهادی برنامه پنجم توسعه در بازار سرمایه". *نشریه حسابداری*، شماره ۲۰۴ و ۲۰۵: ۳۷-۳۲.
۲. شیرینی حکم‌آبادی، علی، جمشیدی، حمید. میرسپاسی، نیلوفر (۱۳۹۷). "راهکارهای حسابرسی مالیاتی بر اساس مدل حسابرسی مبتنی بر ریسک حسابرسی". *نشریه تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، انجمن حسابداری ایران، (۱۰) ۳۷: ۱۶۲-۱۴۷.
۳. معبودی، معصومه، دارابی، رویا. (۱۳۹۳). "تاثیر مالیات بر ارزش شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". *پژوهشنامه مالیات*، ۲۳ (۷۱): ۱۳۲-۱۱۷.
۴. وکیلی فرد، حمید رضا، عرب مازار، علی اکبر، صمدی لرگانی، محمود، طالب نیا قدرت اله. (۱۳۹۰). "بررسی تاثیر گزارشگری مالیاتی بر شفافیت گزارشگری مالی". *فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی*، ۳ (۹): ۸۳-۶۷.
۵. همتی، هدی، جابری، محمد علی، ایمانی، کریم، شامحمدی، محمد علی. (۱۳۹۸). "بررسی رابطه نوع اظهار نظر و اندازه موسسه حسابرسی با اجتناب از مالیات با استفاده از روش دو مرحله ای هکمن". *نشریه تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، انجمن حسابداری ایران، (۱۱) ۴۳: ۱۸۶-۱۷۱.
6. Ayers, C. Benjamin, Laplante. "Stacie and Casey Schwab (2011). Does Tax Deferral Enhance Firm Value". **Working Paper**.
7. Baltagi, B. H., D. Li & Q. Li (2006). "Transaction Tax and Stock Market Behaviour: Evidence from an Emerging Market." **Empirical Economics**, 31: 393-408.

8. Desai, M. & D. Dharmapala.(2009). "Corporate Tax Avoidance and Firm Value " **Review of Economics and Statistics** 91 (3): 537-546.
9. P. and J. Stotsky (1995) . "Financial Transactions Taxes Shome. " **IMF Working Paper** WP/95/77
10. Suescun, R. (2004) . "Raising Revenue with Transaction Taxes in Latin America: Or Is It Better to Tax with the Devil You Know. " . **World Bank Policy Research Working Paper** 3279.
11. Sushma, M. & Srivastava, N. (2014). "Bank transaction tax: An approach to tax reform in India a clinical review " **International Journal of Scientific & Engineering Research**, 5(12): 117-123.

تهران، میرداماد، نرسیده به میدان محسنی، خیابان حساری، نیش کوچه دهم پلاک ۳۴

کدپستی: ۱۵۴۷۷۳۳۹۱۱

تلفن: ۲۲۲۲۷۲۲۱

فکس: ۲۲۹۰۷۶۷۲

وبسایت

www.iaaar.com

ایمیل

iranianiaa@yahoo.com

Investigating the Impact of Tax on Bank Transactions on Equity, Company Products and Industry

Mehrdad Mehrkam (PhD)¹©

PhD candidate in Management, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran.

Fatemeh Hesni Moghadam (PhD)²†

PhD candidate in Accounting, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran

(Received: 12 February 2020; Accepted: 29 June 2020)

The purpose of this study was to investigate the effect of tax on bank transactions on equity, company and industry products. Due to the high level of dissatisfaction with the implementation of some financial and tax laws in the country, it is necessary to simplify the complexity of the current tax system. Therefore, simplifying the complexity of the tax system requires the amendment of some tax laws and regulations. The major issues in reforming these rules and regulations are simplifying the complexity of the current tax system, reducing tax expense and imposing a single-rate tax on bank transactions. This research was conducted in Tehran Stock Exchange companies. Since financial statements do not have statistical data for research variables, especially independent variables, a questionnaire was used to collect the research data. The questionnaire was designed for 60 shareholders, managers and experts selected by random sampling method. Data analysis was performed by structural equations (SEM). The results showed that the simplification of complexity in the banking tax system, the reduction of the cost of tax on bank transactions and the application of single-rate taxation on bank transactions affect the equity, company's products, and industry output, and this effect is high in all of the above cases.

Keywords: Taxes, Bank Transactions, Equity, Company Products, Industrial Products.

---

¹ mehrkam88@gmail.com © (Corresponding Author)

² internallauditor2017@gmail.com